

ÕPPEKAVA

Aafrika vanasõna ütleb: "Et kasvatada ühte last, on vaja kogu küla".

TARTU LASTEAED RÕÕMUMAA ÕPPEKAVA

SISUKORD:

1. **LIIK JA ERIPÄRA**
  - 1.1. Üldinfo
  - 1.2. Lasteasutuse eripära
2. **ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED**
  - 2.1. Eesmärgid
  - 2.2. Põhimõtted
3. **ÕPPE JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS**
  - 3.1. Lasteasutuse õppe ja kasvatustegevuse planeerimisdokumentatsioon
  - 3.2. Õppe ja kasvatustöö korraldamine
4. **ÕPPE JA KASVATUSTEGEVUSE SISU**
5. **LAPSE ARENGU HINDAMISE JA ANALÜÜSIMISE PÕHIMÕTTED.**
6. **LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL**
7. **ERIVAJADUSEGA LAPSE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS**
8. **MITTE EESTI KODUKEELEGA LASTE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED**
9. **KOOSTÖÖPÕHIMÕTTED LAPSEVANEMAGA**
10. **ÕPPEKAVA MUUTMISE JA TÄIENDAMISE KORD**

1.LIIK JA ERIPÄRA

1.1. Üldinfo

Lasteasutuse pidaja:	Tartu linn
Lasteasutuse aadress:	Vanemuise 28, 51003 Tartu
Telefon:	7427 681
Kodulehekülj:	https://roomumaa.ee
e-mail:	roomumaa@raad.tartu.ee
Rühmad:	7 sobitusrühma, 1 arendusrühm,
Õppekeel:	eesti keel
Lasteasutuse tööaeg:	7.00 – 18.00
Teeninduspiirkond	Tartu linn

1.2.Eripära

Tartu Lasteaed Rõõmumaa koosneb kahest eraldi majast: Midrimaa maja aadressiga Vanemuise 28 ja Rõõmupesa majast aadressiga Akadeemia 2

Rõõmumaa majas (edaspidi lasteaed) on seitse sobitusrühma ja üks erirühm (arendusrühm). Sobitus- ja arendusrühma saavad haridusliku erivajadusega lapsed koha koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel. **Sobitusrühmas** on erivajadustega lapsed koos eakohase arenguga lastega ning rühmas on laste arv väiksem kui tavarühmades. (soovitavalt üks kuni kaks haridusliku erivajadusega last eakohase arenguga laste seas, hetkel on välja kujunenud olukord kus neid lapsi on peaaegu igas rühmas kolm).

Lasteasutuse tugispetsialistide võrgustik koosneb logopeedist, eripedagoogist, sotsiaalpedagoogist ja HTK psühholoogist.

Tartu Rõõmumaa lasteaed on lapsest lähtuvate põhimõtete ja ideede järgi töötav lasteaed. Lapsest lähtumine tähendab lapse oma kogemustel ja tegevusel põhinevat õppimis- ja õpetamisprotsessi. Õppimist suunavateks teguriteks on lapse enda aktiivsus, tegusus, elamuslikkus ja mäng. Oluliseks on lapse iseseisvus ja õpetamine läbi positiivse eduelamuse. Lasteaed kasutab oma õppetegevuse läbiviimiseks õuesõpet, oskuste õpet, pöörab tähelepanu MATIK oskuste arendamisele, tähtsustab lapse loovuse arengut ning väärtustab laste mängu.

Töös erivajadusega lastega sobitusrühmades kasutavad pedagoogid kõiki lapsi hõlmavaid tegevusi rühmas rühmatöö tingimustes. Vastavalt vajadusele diferentseerivad ja individualiseerivad õpetajad tegevusi lapse jaoks, loovad rühma siseseid või rühmade vahelisi õpigruppe. Vajadusel tehakse kohandusi ja muudatusi õppe sisus, õppeprotsessis, õppe kestvuses ja koormuses, õpikeskkonnas ja taotletavates õpitulemustes. Nõustamismeeskonna poolt sobitusrühma suunatud erivajadusega lapsed saavad lisatuge tugispetsialistidelt. Lastearvu määramisel rühmades lähtutakse Koolieelse Lasteasutuse Seadusest ja Tartu Linnavalitsuse vastavasisulisest määrusest.

Töökorraldus

Lasteaia üks eripäradest tuleneb tema töökorraldusest. Hommikupoolel ajal on graafiku järgselt korraga sobitusrühmades tööl kaks õpetajat. See võimaldab õpetajal teha osagruppide tegevusi, millega tagatakse tegevuse paremad individualiseerimisvõimalused. Õpetaja abi tuleb tööle kell 10.00. Tema ülesanneteks on õpetaja abistamine, laste õhtupoole tegevuse korraldamine, ringidesse suunamine, õuesviibimine õhtupoolel ajal, laste toitlustamine ja kojusaatmine. Erirühmade töökorraldus tuleneb nende personali koosseisust. Erirühmades töötavad õpetajad, tugispetsialistid, koosseisuline tugiisik ja õpetaja abi. Juhtumipõhiselt võib olla hariduslikul erivajadusega lapsel nii eri- kui ka sobitusrühmas tugiisik. Kokkulepetel lapsevanematega võib rühma avamisaeg ja sulgemisaeg erineda kogu maja lahtiolekuaegadest.

Ringitöö

Lasteaias töötab mitmeid huvialaringe, milles lastel on võimalik vanema ja lapse soovi korral osaleda. Ringitööd viivad läbi vastava ettevalmistuse saanud oma maja õpetajad või võimaldatakse kokkuleppel ringitegevuse läbiviimist lasteaia ruumides erinevatel organisatsioonidel.

2.ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

2.1. Eesmärgid

Õppe- ja kasvatustöö **üldeesmärgiks** on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodus ja lasteasutuse koostöös.

Eesmärgi saavutamiseks toetab lasteaed lapse kognitiivset, füüsilist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel:

- terviklik ja positiivne minapilt ning ümbritseva keskkonna mõistmine;
- otsustus- ja vastutusvõime;
- oskus mõista häid käitumistavasid ja nende vajalikkust igapäevaelus;
- enesevalitsemise ja koostööoskus;
- kehaline aktiivsus ja arusaam oma tervise hoidmise tähtsusest;
- õpihuvi ja tegutsemisoskused;
- suutlikkus rakendada õpitut edaspidises elus.

2022/2023 õppeaasta märksõnaks:

Rõõmumaa on rõõme täis

2.2. Põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel:

- arvestatakse iga lapse arengulist eripära, huve, individuaalsust, mitmekultuurilisust ja soolist võrdõiguslikkust;
- toetatakse lapse huvile ümbritseva vastu, lähtudes konkreetsest lapsele ajas ja ruumis tuttavast keskkonnast;
- arvestatakse, et koolieelses eas õpib ja areneb laps praktiliselt tegutsedes ning mängides;
- toetatakse lapse loovust;
- soodustatakse lapse suhtlemisoskuse arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel vastutus- ja algatusvõime ning eetiline käitumine;
- väärtustatakse eesti kultuuritraditsioone.

Õpikäsituse aluseks on lapsest lähtuv õpetamine ja kasvatamine. Õppimisprotsessis on tähtis kogemusi saada kõigi meeltega ise tegutsedes. Õppimine on vastastikune aktiivne protsess laste, täiskasvanute, eakaaslaste ja väliskeskkonna vahel.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

3.1. Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisdokumentatsioon

- **Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava** (Vabariigi Valitsuse 29. mai 2008 määrus nr 87).
- Tartu Lasteaed Rõõmumaa **õppekava** – alusdokument lasteasutuse aasta tegevuskava ja rühmade aastaplaanide planeerimiseks.
- Lasteasutuse õppeaasta **tegevuskava**. Tegevuskava rakendab praktiliselt ellu lasteasutuse arengukava.
- **Rühmade päevakavad** (Koostatud vastavalt sotsiaalministri määrusele 24.09.2010 nr 61 *Tervisekaitseõuded koolieelses lasteasutuses tervise edendamisele ja päevakavale*)

Dokumentatsioon toimub Eesti Lasteaedade Internetipõhise Infosüsteemi ELIIS keskkonnas ELIISI keskkonnas:

- Sisestatakse õppeaasta eesmärgid, mis sisaldavad (õppe ja kasvatustegevuse eesmäärke, põhimõtteid, korraldust ning rühma iseloomustust)
- päevikusse kantakse päeva kirjeldus (õppe kasvatustöö) ning päeva kokkuvõte

- õppetegevuse planeerimine toimub rühma vajadustest lähtuvalt kas kuu või nädalaplani põhisel, mille juurde täidetakse planeerimisperioodi lõppedes vastav kokkuvõte.
- Täidetakse koolivalmiduskaardid ning vajadusel individuaalsed arenduskaardid

3.2. Õppe- ja kasvatustöö korraldamine

Tartu Lasteaed Rõõmumaa korraldab õppe- ja kasvatustegevust õppeaastati. Õppeaasta algab 1.septembril ja kestab 31.augustini. Suveperioodil (juuni, juuli, august) toimub õppekasvatustegevus suveperioodiks kavandatud tegevuste kaudu (enamasti toimub õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu kordamine õpetaja poolt juhendatud mängude kaudu). Esimesest adventist kolmekuningapäevani toimub õpitu kordamine. Koos lastega valmistatakse jõuludeks. Augustist kuni septembri keskpaigani, vajadusel septembri lõpuni, on rühmades, kuhu tulevad uued lapsed, kohanemisperiood – õpetajate ja lastevaheliste sõbralike suhete kujundamine ja mängulised tegevused.

Rühmade õppe- ja kasvatuskorraldus lähtub rühmade päeva-, nädala/kuu- ning tegevuskavadest. Õppe ja kasvatustegevused rühmades toimuvad lõimitud mänguliste tegevuste kaudu, mille seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Tegevusi korrigeeritakse vastavalt vajadusele. Tegevusi alustab õpetaja vastavalt vajadustele kas rühmruumis, lasteaia üldkasutatavas ruumis, õues või õppekäigul olles. Pedagoogil on õigus otsustada, millal on kõige sobivam hetk plaanitud õppetegevuse läbiviimiseks, lähtudes laste huvist ja valmisolekust. Tegevused on lastepärased, lähtuvad laste huvidest ja arvestavad individuaalseid iseärasusi. Lapsi õpetatakse mitte niivõrd ümbritsevast elust fakte teadma, kui neid otsima, leidma, ise katsetama, avastama ja uurima. Tegevusse on haaratud kõik meeled. Õpetaja ülesandeks on aidata lapsel tema enda mõttetöö tulemusel vastuseid leida. Last austatakse kui loovat mõtlejat. Õpetaja ülesanne on luua sobiv keskkond ja näidata kätte materjalide või vahenditega töötamise võtted, suunata ja juhendada last, luua eeldused, et õppimine saaks toimuda. Laps kogeb hakkamasaamist ja positiivset õpikogemust. Väärtustatakse protsessi.

Läbiviidud õppe-kasvatustegevus kajastub ELIISI keskkonnas, kuhu sissekandeid teevad rühmaõpetajad ning muusika ning liikumisõpetaja. Juurdepääsuõigused on ka tugispetsialistidel.

Üks päev nädalas, enamasti reedene päev, on ette nähtud muuseumide külastamiseks, õppekäikudeks, rühma- ja individuaalseks tööks, mänguõpetuseks jm.

Päevakavad koostatakse lähtuvalt haridusministri määrusest nr 64. *Koolieelse lasteasutuse tervisekaitse-, tervise edendamise, päevakava koostamise ja toitlustamise nõuded.* Päevakavad kinnitab asutuse direktor.

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse SISU.

Õppe- ja kasvatustegevuse sisu lähtub koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, on vastavuses lasteaia õppe- ja kasvatusesmärkidega, arvestab üldtunnustatud pedagoogilisi põhimõtteid ja konkreetses rühmas laste arengut ning eripära. Tegevusi planeeritakse lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu. Õppetegevuse põhimõtted lähtuvad tegevuste vahelisest integratsioonist, kus ühendatakse nädala tegevusi, kas eesmärgiliselt, või temaatiliselt. Integreerimisvõimalused on nii valdkonnas endas- üks teema kasvab teisest välja, kui valdkondade vahel ning tegevustes.

Valdkondade sisu ja tegevused

valdkond	sisu	tegevused
Mina ja keskkond	Sotsiaalne keskkond, tehiskeskkond, looduskeskkond	Vaatlemine, uurimine kasutades kõiki aistinguid, võrdlemine, probleemide lahendamine, arutlemine, katsetamine, töö looduses ja õuealal.
Keel ja kõne	Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika, suhtlemine, jutustamine, kuulamine, lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus	Lugemiseelduste arendamine, keelevahendite valdamise laiendamine (sõnavara, lausemallid), kõne mõistmise kujundamine, ütluste stimuleerimine, sõnavara ja sõnavaralooime oskuse arendamine, tekstilooime esmaste oskuste ja rollisuhtluse arendamine, kuulnud juttude analüüs, sidusa teksti koostamine jm
Matemaatika	Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine, suurused ja mõõtmine, geomeetrilised kujundid	Sorteerimine, klassifitseerimine, loendamine, kaalumine, mõõtmine, ehitamine, uurimine, avastamine, rühmitamine, hulkade moodustamine ja hulkade võrdlemine, järjestamine, orienteerumine ajas, arvude maailma mõtestamine ja arvutamisoskuse kujundamine, ruumiliste ja tasapinnaliste kujundite nimetamine, tunnuse järgi leidmine, kujundite kirjeldamine ja leidmine nimetuse järgi
Kunst	Kujutamine ja väljendamine, kujundamine, tehnilised oskused, kunstiteoste maailm	Vaatlemine, uurimine, kujutamine, väljendamine, tehniliste oskuste arendamine, kujundamine, arutlemine
Muusika	Laulmine, muusika kuulamine, muusikaline rütmiline liikumine, pillimäng	Laulmine, pillimäng, rütmiline liikumine, muusika kuulmine
Liikumine	Kehalise kasvatus alased teadmised. Ohutus, enesekontroll ja hügieen,	Põhiliikumisvilumuste kinnistamine, põhiliigutused ja asendid, vahendite käsitlemine, sportlik- rakenduslikud

	põhiliikumised, liikumismängud, erinevad spordialad, tants ja rütmika	liikumisviisid, tasakaalu ja osavust arendavad liikumised, liikumis- ja liiklemisohutus
--	---	---

Meediakasvatus

Meediakasvatuse eesmärk on – kujundada eakohaselt laste arusaamu meediast.

Meediakasvatus on praktiline valdkond, mis eesmärgistatult ja mänguliselt tutvustab ning selgitab lastele nende ea- ja võimetekohaselt meedia olemust, selle toimimist, eriliigilise meedia loomisprotsesse, õpipotentsiaali ja meedia mõju inimesele (manipuleerimine).

Trükiteksti kõrval toimub ka audiovisuaalsete ja digitaalsete tekstide õpetamine (trükitekst, heli, pilt/foto, liikuv pilt ehk animatsioon ja video).

Meediakasvatuse eesmärgiks lasteaias on mõjutada laste meediakasutust ja harjutada meediaoskusi, mis pikas perspektiivis aitab kaasa meediakirjaoskuse arengule.

Meediakasvatus arendab lapse kriitilist mõtlemist (mõttekäikude koostise märkamist, arutlusoskuse kujunemist) ja informatsiooni objektiivsuse ja tõepärasuse hindamist ning aitab toime tulla informatsiooniküllases keskkonnas. Laps õpib tehniliste vahendite käsitlemist ja rakendamist õppeprotsessis. Meediakasvatust lõimitakse kõigi teiste õppekava ainevaldkondadega.

Meediakasvatuse läbiviimiseks kasutatakse lasteaias arvuteid, nutitelefone, tahvelarvutit, interaktiivset tahvlit, raadiomakki, fotoaparaati, videokaamerat, raamatuid.

STEAM (MATIK) õpe ja robotika

STEAM õpe (MATIK) on teadus-, tehnoloogia-, inseneeria-, kunsti- ja matemaatikaoskuste õpe. Õpetajad saavad aidata lastel läbi mänguliste õpitegevuste omandada valdkondade üleselt erinevaid teadmisi, arendades lastes uurimuslikku ja teaduspõhist lähenemist, kasutades lastele loomumomast uudishimu, õpimotivatsiooni ning 21. sajandi oskusi. (loovus, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, põhjuse ja tagajärje seoste loomine, ruumiline visualiseerimine ja koostööoskus.) Lasteaias kasutatakse mänguvahendeid, mis võimaldavad mitmekesisest õppimisest, kus laps saab oma ideid ja kontseptsioone vabalt katsetada ning konstrueerida innovaatilisi lähenemisi probleemide lahendamiseks.

Oodatavad oskused on:

oskus töötada meeskonnaliikmena

oskus leida erinevaid lahendusi

oskus mõista lihtsamaid tööjuhiseid, skeeme, jooniseid, programme

oskus programmeerida

mõtlemis- ja probleemi-lahendusoskuste ning püsivuse arendamine
reeglitest arusaamine
seadmete kasutamine nii individuaalselt kui ka meeskonnas
oskus juhiste järgi seadmeid kokku panna
julgus eristuda oma loomingus
enesekindluse ja positiivse enesehinnangu arendamine

5. LASTE ARENGU HINDAMISE JA ANALÜÜSIMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS.

Iga rühma meeskond valib meetodid kuidas jälgib laste arengut - teeb pistelisi vaatlusi, analüüsib laste mängu, teeb jooksvalt märkmeid lapse hindamislehtedele, peab vaatluspäevikut, täidab laste arengumappe, salvestab laste tegevusi, viib läbi intervjuud vms. Lapse arengu analüüsimise eesmärk on koguda teavet lapse arengu kohta. Last ei võrrelda teiste lastega, vaid oluline on võrdlus tema enda eelneva tegevuse ja selle tulemusega. Tähtis on mõista iga lapse eripära, tema tugevaid ja veel arendamist vajavaid külgi, samuti välja selgitada erivajadused. Last hästi tundes on erinevatel osapooltel võimalik toetada lapse mitmekülgset arendamist.

Vähemalt üks kord aastas toimuvad arenguestlused, millesse on kaasatud lapsevanemad ja rühma õpetajad, vajadusel ka tugispetsialistid ja tugiteenuste koordinaator. Arenguestluste lõppedes tehakse kokkuvõtted, kus tuuakse välja tugevused ja nõrkused, ettepanekud ja parentustegevused.

Rühmade õpetajad hoiavad lapsevanemaid lapse arenguga kursis ja nõustavad vanemaid kogu õppeaasta vältel. Info vahetamine toimub igapäevavestluste käigus, ELIIS keskkonnas või e-maili kaudu. Mõnedel rühmadel on kokkuleppel vanematega tehtud kinnine Facebook'i grupp. Vajadusel või vanema soovil teostatakse individuaalseid vestlusi väljaspool arenguestluste kinnitatud ajakava. Kooliküpsuse määramisel kasutatakse Tove Krogh'i joonistustesti. Laste arengu hindamisel kasutatakse J. Rebane, K. Kibrits, R.Varik „Mina oskan juba. Arengu jälgimise mäng“ materjale, laste mänguoskuste hindamiseks on osaliselt kasutusele L. Järvsöö magistritöö raames valminud „Lapse mänguoskuste hindamise vaatlusprotokoll“

Kooliminevale lapsele väljastatakse koolivalmiduskaart, mis on Tartu linnas ühise vormina kasutusel alates 2018.aastast. Koolivalmiduskaart on koostatud lähtudes [koolieelse lasteasutuse seaduse](#), [koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava](#) ja [haridus- ja teadusministri määrusest nr 44](#) *Koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse alaste kohustuslike*

dokumentide loetelu ja nende täitmise kord (viimane redaktsioon jõustunud 23.02.2018) nõuetest. Koolivalmiduskaart on dokument, milles kirjeldatakse laste, kes on saanud enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit seitsmeaastaseks või kelle vanemad taotlevad põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 7 lõike 5 alusel koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumist või kellel on koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel koolikohustus ühe õppeaasta võrra edasi lükatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 9 lõike 3 alusel, arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.[RT I, 20.02.2018, 1 - jõust. 23.02.2018]

Erirühmade lastele väljastatakse mahukam ja informatiivsem koolivalmiduskaart ja viimane IAK.

5. LASTE EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL MÄNGUOSKUSED

Mäng on eelkoolieas lapse juhtiv tegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

3-AASTANE	5-AASTANE	7-AASTANE
Matkib ümbritsevate inimeste tegevust ja käitumist Kasutab palju korduvust ja ühelaadsust Tegutseb mängus vastavalt rollile; hiljem hakkab end nimetama rolli järgi Osaleb nii üksi- kui koosmängus	Oskab ühendada mängus eri allikatest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid On mängus iseseisev, omandab rollimängus rollile iseloomuliku käitumise Osaleb enamasti koosmängus Suudab mängu käigus lahendada lihtsamaid probleeme Võtab mängus erinevaid ülesandeid ja jagab kaaslastega vastutust Viib mängu lõpuni Oskab organiseerida mängu, selgitada tuttava mängu reegleid teistele Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast Algatab erinevaid mängu ja arendab mängude sisu Täidab mängudes erinevaid rolle Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängudes Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse– taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

3-AASTANE	5-AASTANE	7-AASTANE
Plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga Plaanib osaliselt oma käitumist iseendale suunatud kõne vahendusel Tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega Leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid Kasutab info saamiseks kõnet Suudab oma käitumist muuta vastavalt täiskasvanu tagasisidele	Tegutseb lühikest aega iseseisvalt Reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga Hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboliteid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte Märkab esemete erinevusi, hakkab esemeid võrdlema mälu järgi Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümme minutit Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistustasemest Kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuitsiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (kordamine, harjutamine)	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg) Tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna Mõtleb nii kaemuslik kujundlikult kui ka verbaalselt Saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi Tegutseb sihipäraselt, on võimeline tegutsema kuni pool tundi Kavandab ja korraldab tuttavaid igapäevategevusi ja viib enamasti alustatud tegevused lõpuni Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi Suhtub õppimisse positiivselt- tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada

SOTSIAALSED- JA ENESEKOHASED OSKUSED

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest. Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

3-AASTANE	5-AASTANE	7-AASTANE
<p>Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina</p> <p>Tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia</p> <p>Enesekindlus on kõikuv; vajab turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid</p> <p>Osaleb täiskasvanuga ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti</p> <p>Jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja</p> <p>Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;</p> <p>Täidab igapäevaelu rutiini</p>	<p>Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid</p> <p>Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest</p> <p>On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut</p> <p>Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere</p> <p>Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust</p> <p>Teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab</p> <p>Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi</p> <p>Jälgib reeglite täitmist teiste poolt</p> <p>Kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt</p> <p>Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel ja muudab ebasobivat käitumist vastavalt täiskasvanu tagasisidele</p>	<p>Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises</p> <p>Tahab ja julgeb suhelda</p> <p>Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ise</p> <p>Oskab teistega arvestada ja teha koostööd</p> <p>Saab aru oma-võõras-ühine tähendusest</p> <p>Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad</p> <p>Selgitab oma seisukohti</p> <p>Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada</p> <p>Kirjeldab oma häid omadusi ja oskusi</p> <p>Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ja muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele</p> <p>Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest</p> <p>Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused</p>

VALDKONDLIKUD OSKUSED

KEEL JA KÕNE

3-AASTANE	5-AASTANE	7-AASTANE
<p>Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajadusel rohkem kui ühe lausungiga</p> <p>Kommenteerib enda ja/või kaaslase tegevust 1-2 lausungiga</p> <p>Loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust</p> <p>Mõistab ning kasutab</p>	<p>Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust</p> <p>Annab kuuldu teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega</p> <p>Loeb peast kuni 4 realisi liisusalme/luuletusi</p>	<p>Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel, arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga</p> <p>Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida</p> <p>Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda</p> <p>Jutustab pildi, kuuldu teksti</p>

<p>tuttavas situatsioonis 3-5 sõnalisi lihtlauseid Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi (nt joonista, istu) Kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt laulavad, sõidab) Kasutab kõnes õigesti tegusõna <i>ma-</i> ja <i>da-</i> tegevusnime Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed) Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris Hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla <i>r, s, k, õ, ü</i>) Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste Eristab kuulmise järgi tuttavais häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (kass-tass jne), osutades pildile või objektile.</p>	<p>Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemustega Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid Kasutab kõnes <i>-nud ja -tud</i> kesksõnu Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur-suurem) Kasutab tingivat kõneviisi Ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele) Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses; Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (nt pikk-lühike) Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt kaval, arg jt) Moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nuga õuna koorimiseks – õunanuga vm) Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid Hääldab õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu Hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes sõnades Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (va häälikuühendites) Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega.</p>	<p>või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab oma tundeid Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada Hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid Tunneb tähti ja veerib kokku 1-2 silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad Kirjutab joonistähtedega 1-2 silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega</p>
---	--	---

MINA JA KESKKOND

3-AASTANE	5-AASTANE	7-AASTANE
Oskab nimetada oma	Oskab öelda oma nime,	Tutvustab ja kirjeldab

<p>eesnime Teab, kas ta on poiss või tüdruk, oskab määratleda oma vanust Nimetab oma pereliikmeid, teab õdede-vendade nimesid Oskab nimetada oma rühma nime Tunneb Eesti lipu värve Nimetab tuntumaid toiduaineid Osutab või nimetab kehaosi: pea, käed, jalad, suu, nina, kõrvad, silmad jne Kasutab üldlevinud viisakussõnu (tere, tänan, palun jne) Osutab ja/või nimetab kodus kasutatavaid kodumasinaid ja –elektroonikat Osutab ja/või nimetab sõidukeid Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid) Osutab ja/või nimetab metsa, muru, lille, puud Osutab ja/või nimetab tuttavat looma ja tema kehaosi Teab loomade elupaiku (mets, inimeste juures, veekogu) Osutab ja/või nimetab tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane, liblikas) Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse järgi Oskab nimetada aastaegadele iseloomulikke nähtusi Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.</p>	<p>vanuse ja soo (poiss/tüdruk) Oskab kirjeldada oma kodu ja perekonda Teab lasteaia rühma nime Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid Teab oma, võõra ja ühise tähendust Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone Kirjeldab kodumasinaid ja -elektroonikat ning teab nende otstarvet Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet Nimetab tervist hoidvaid tegevusi. Tunneb tervisliku toitumise aluseid Järgib isikliku hügieeni nõudeid Teab ohuallikaid ümbritsevast keskkonnast, järgib ohutusnõudeid Kirjeldab kodukoha loodust ning tuntumaid taimi, seeni ja loomi Kirjeldab inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aasta Nimetab kõiki aastaagu Nimetab ja kirjeldab ilmastikunähtusi Teab ohutu liiklemise põhimõtteid</p>	<p>iseennast, enda omadusi, huvisid jms Kirjeldab oma kodu ja perekonda Teab kodust aadressi Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku Julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik Kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist Järgib isikliku hügieeni nõudeid Tunneb kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi Kirjeldab ilmastikunähtusi Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevate aastaegade jooksul ja inimeste tegevusi seotuna öö ja päeva vaheldumisega Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele vajalik Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm Teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita</p>
---	--	--

MATEMAATIKA

3-AASTANE	5-AASTANE	7-AASTANE
Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju)	Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel	Määratleb esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab

<p>suurus vms) järgi hulgaks Leiab erinevate esemete hulgast <i>palju</i> ja <i>üks</i>; Loendab asju kolme piires ja vastab küsimusele <i>mitu on?</i> Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti või sisseasetamise teel Kompimise- veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ringi ja ruutu Matkib ööle ja päevale iseloomulikke tegevusi mängus Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub <i>ülal-all, kõrval, ees-taga</i> kasutades eelpoolloetletud tagasõnu</p>	<p>Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on <i>rohkem kui, vähem kui</i> Järjestab esemeid kõrguse järgi (<i>kõrgem-madalam</i>) Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse, kõrguse järgi Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast Teab ööpäeva osi <i>hommik-päev-õhtu-öö</i>; kirjeldab tegevusi ja sündmusi <i>eile-täna-homme</i> Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes Määrab vasakut ja paremat poolt.</p>	<p>esemeid kahe erineva tunnuse järgi Võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, - ja = Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukehi Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm) Rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil Oskab öelda kellaega täistundides Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja -päeva Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nöör vms) Eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu, ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid</p>
--	--	--

LIKUMINE

3-AASTANE	5-AASTANE	7-AASTANE
<p>Arvestab rühmakaaslastega aktiivses tegevuses Sooritab põhiliikumisi</p>	<p>Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes</p>	<p>Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest valides</p>

<p>Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal</p> <p>Mängib matkiva sisuga 1-2 reeglina kõnni- ja jooksumänge</p> <p>Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu</p> <p>Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ja kaaslastega</p> <p>Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi</p>	<p>Teeb harjutusi vahenditega eakohaselt tehniliselt õigesti</p> <p>Mängib kollektiivseid võistlusemänge</p> <p>Osaleb jõukohastes teatevõistlustes</p> <p>Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu</p> <p>Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes</p> <p>Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest</p> <p>Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel</p>	<p>sobivad paigad ja vahendid</p> <p>Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised</p> <p>Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi</p> <p>Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumises</p> <p>Kasutab harjutuse sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt</p> <p>Matkib täiskasvanut harjutuse sooritamisel</p> <p>Sooritab üheaegselt kaaslastega rütmiliikumisi</p> <p>Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga</p>
---	--	--

MUUSIKA

3-AASTANE	5-AASTANE	7-AASTANE
<p>Huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike)</p> <p>Osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa)</p> <p>Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit</p> <p>Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vm)</p> <p>Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi keha-või rütmipillil,</p>	<p>Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele</p> <p>Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu.</p> <p>Laulab rühmaga samas tempos</p> <p>Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule</p> <p>Tantsib, kasutades eakohaseid liikumiselemente</p> <p>Osaleb laulumängudes</p> <p>Kuulab laulu ja muusikapala</p> <p>Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule</p> <p>Mängib rütmipille muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks</p> <p>Eristab rütmipille tämbri järgi.</p>	<p>Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega</p> <p>Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui üksi</p> <p>Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikapala iseloomustada</p> <p>Eristab kuulmise järgi laulu või pillimängu</p> <p>Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille</p> <p>Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasamänge</p> <p>Liigub vastavalt muusika meeleolule</p>

KUNST

3-AASTANE	5-AASTANE	7-AASTANE
<p>Leiab kritselduste hulgast nime (tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid</p> <p>Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid</p> <p>Õpetajat jäljendades rullib ja veeretab voolimismaterjale</p> <p>Teeb jäljendeid pehmesse voolimismaterjali</p> <p>Tekitab iseseisvalt jämedate joonistamismaterjalidega (rasvakriidid, pliatsid) erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni) püsides paberi piirides</p> <p>Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu</p> <p>Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega</p> <p>Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke</p> <p>Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid</p>	<p>Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat</p> <p>Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme äärisel kaunistamiseks</p> <p>Valib kaunistusmotiivi, kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel</p> <p>Õõnestab ümarvorme süvendit põidlagaga vajutades</p> <p>Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades</p> <p>Nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid</p> <p>Ühendab voolitud detaile omavahel</p> <p>Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliatsitega, kriitide ja söega, muutes joonte tihedust</p> <p>Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta</p> <p>Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuste ja – tõmmetega</p> <p>Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt</p> <p>Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest</p> <p>Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid</p> <p>Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud</p>	<p>Leiab ümbritsevast vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil</p> <p>Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid</p> <p>Kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid</p> <p>Kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu</p> <p>Keskendub alustatud tegevusele joonistab oma pildi lõpuni</p> <p>Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest</p> <p>Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid esemete kaunistamiseks</p> <p>Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu</p>

7. ERIVAJADUSTEGA LASTE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel toetatakse lapse igakülgset arengut ja arvestatakse:

- lapse eripära ja individuaalseid vajadusi (nt omandatud teadmiste ja oskuste tase, õpivõime, valmisolek koostööks);
- lapse juhtivat tegevust antud ajahetkel (esemeline tegevus, rollimäng);
- lapse domineerivat psüühilist protsessi (tajud, mälu, mõtlemine);
- lapse lähimat arenguvalda so. arengutaset, milleni laps on jõudmas, kuid antud ajal suudab täita ülesanded end pingutades ja/või täiskasvanu abiga;
- lapse kõnearengu taset (nii kõnemõistmist kui kõneloomet, suhtlemisvalmidust);
- lapsevanemate ja lapsega töötavate isikute tähelepanekuid ja soove.

Erivajadusega laste puhul sobitusrühmades rakendatakse varajase sekkumise ja kaasava hariduse põhimõtteid.

Lapse toetamine toimub kolmel tasandil:

I tasandil - kõiki lapsi hõlmavad tegevused rühmas; õpetaja individualiseerib tegevusi vastavalt vajadusele lapsest lähtuvalt (individuaalne juhendamine, tegevuste raskusastme muutmine jm)

II tasandil - erivajadusega lapsi hõlmavad tegevused individuaalselt või väikeses rühmas lasteaia logopeedi, eripedagoogi või teiste spetsialistide juures, lapse toetamine rühma tegevustes tugispetsialistide või tugiisiku poolt. Rühma pedagoogid koostavad õppeaasta algul koostöös logopeedi/eripedagoogi jt spetsialistidega lapsele individuaalse arenduskava. Vähemalt üks kord aastas tehakse kokkuvõtte individuaalse arenduskava rakendamise, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

III tasandil – soovitatakse lapsevanematel pöörduda lapsega erialaspetsialistide uuringutele või teenustele väljaspool lasteaeda või koolivälise nõustamismeeskonna poole.

Igal sügisel selgitavad tugispetsialistid välja tuge/tugiteenuseid vajavad lapsed, jälgides kõiki arenguvaldkondi. Igapäevatöö lastega kajastub tugispetsialisti märkmetes. Logopeedid ja eripedagoogid tutvustavad nii õpetajatele kui õpetaja abidele lapse uurimise tulemusi, lapse arengu eripärasid ja annavad nõuandeid ning soovitusi lapse arengu toetamiseks.

Lapse arengu hindamine.

Erivajadusega lapse arengu hindamisel kasutatakse järgmisi vahendeid:

* 3-4 aastaste laste kõne test „Jänku-test“ (Tartu Ülikool 2019);

- * MacArthur-Batesi suhtlemise arengu testi lühiversioon (ECDI lühiversioon) 2–3-aastaste laste sõnavara, grammatika ja suhtlemise arengu hindamiseks;
- * 5-6 aastaste kõne test (Studium 2013);
- * Psühholoogilis-hariduslik profiili, PEP-3 test;
- * 2–7-aastaste laste tunnetustegevuse hindamise meetodikat (autor J. Strebeleva).

Kooliküpsuse määramisel kasutatakse:

- *Tove Krogh'i joonistamise test;
- * H.Kivipõld- Verbitskas (2015) „Materjal laste koolivalmiduse tasemega tutvumiseks“ ;
- *V. Neare „5-6 aastaste laste kujuneva koolivalmiduse selgitamine intervjuu alusel“.

Lapse esmasel tulekul lasteaeda toimub ettevalmistatud arutelu lapsevanemate ja õpetajate vahel kohe õppeaasta alguses, et kõigil osapooltel oleks võimalik avaldada oma mõtteid ja seada ühiseid sihte lapse arengu edasiseks igakülgseks toetamiseks. Septembris – oktoobris toimub laste uurimine/hindamine ja iseloomustuse koostamine, mille alusel luuakse lastele lapsevanemate, rühmaõpetajate, eripedagoogi ning logopeedi koostööna individuaalsed arenduskavad (IAK). IAK koostatakse konkreetsele lapsele neis valdkondades, mille arengutase erineb eeldatavast eakohasest arengust. IAK koostamisel ja elluviimisel osaleb kogu lapse arengut toetav meeskond-rühmaõpetajad, logopeed, eripedagoog, vajadusel liikumis- ja muusikaõpetaja.

IAK sisaldab:

- lapse üldandmeid;
- lapse iseloomustust: lapse arengutaseme kirjeldus ja analüüs antud ajahetkel (üld- ja peenmotoorika, eneseteenindus, sotsiaalsed ja enesekohased oskused, mänguoskused, emotsionaalne seisund ja käitumine, kõne areng, tunnetustegevus ja õpioskused, silmaring, koolieelikute puhul lugemise, kirjutamise ja matemaatika esmased oskused);
- arendus- ja kasvatustöö eesmärgid;
- tabelit arendamist vajavatest oskustest arenguvaldkondade kaupa.

Erirühmade õppe ja kasvatustöö üldeesmärk on toetada laste igakülgset sotsiaalset, kehalist ja vaimset arengut, et kujuneksid eeldused võimalikult iseseisvaks toimetulekuks igapäevaelus ning võimete kohase hariduse omandamiseks. Igale erirühma lapsele koostatakse individuaalne arenduskava.

8. EESTI KEELEST ERINEVA EMAKEELEGA LASTE ARENGU TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA EELDATAVAD ARENGUTULEMUSED

Lasteaia rolli eesti keele oskuse toetamisel määrab:

- kust ja miks laps eestikeelsesse lasteaeda tuli (vaba/pealesunnitud valik, lühi- või pikaajaline Eestis viibimine)
- millised on vanemate ootused lasteaia suhtes (eesti keele omandamine suhtlus või mõtlemiskeelena, eesti keelega põgus tutvumine või selle omaksvõtt assimileerumine)
- millises keeles jätkab laps haridusteed

Esmane keeleoskus omandatakse suhtlusolukordades. Rühmategevustes kasutatakse keelekümbeluslikke põhimõtteid, kus keelt omandatakse kogemuslikult, tegevuse käigus, läbi igapäevaste toimingute käigus kasutatavate holofraaside.

Eesti keelest erineva emakeelega laste arendamise põhimõtted on fikseeritud vastava rühma tegevuskavas. Lasteasutuses omandavad eesti keelest erineva emakeelega lapsed eesti keele lõimitud tegevuste kaudu, millele võib vajadusel lisanduda eesti keele tugiõpe. Võimalusel pakub abi lasteaia logopeed. Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat. Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava. Keele omandamine toimub loomulikult, soodsas keskkonnas, mängulises vormis, lihtsalt keerulisemale. Noorematel käib suhtlemine nii nagu emakeeleski – lihtsustatud või ühesõna fraasidega, vanemad lapsed kasutavad eesti keeles suhtlemisel juba pikemaid fraase. Mida noorem laps, seda suurem osakaal on passiivsel keeleõppel ja eneseväljendus on seotud rohkem mitteverbaalse väljendusega, kus lapsed talletavad õpitud mälli. Aja möödudes järgnevad ühesõnalused ja lapse vanemakssaamisega edeneb verbaalne väljendusviis. Esimese või teise keele omandamise protsess kujutab endast liikumist keeles kui tervikus osade kaupa, kus tähendus ja kontekst astub esikohale ning keelekasutus eelneb grammatikaõppimisele, mitte vastupidi. Oluline on, et õpitav materjal oleks lapsele selge ja arusaadav. Näiteks vestlusringid, jutukeste kuulamine, arutelu kuuldu põhjal, pildi järgi jutustamine, lavastusmängud, folkloorsed laulumängud jms.

Eeldatavad arengutulemused mitte eesti kodukeelega lastele

Esimene poolaasta:

- tunneb huvi eesti keele vastu;
- kuulab ja tajub eesti keele kõla;
- reageerib tegevustes kasutatavatele lihtsamatele korraldustele;
- tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid tuttavas kontekstis ning mõistab neid;
- tunneb lihtsamaid viisakusväljendeid;
- näitab huvi esemete ja tegevuste eestikeelsete nimetuste vastu;
- kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks;
- näitab üles huvi suhtlemise vastu ning vajaduse korral loob kontakti täiskasvanute ja teiste lastega;
- hääldab järele kuuldud sõnu.

Teine poolaasta:

- reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele;
- kuulab eestikeelset ettelugemist või jutustamist;
- mõistab esitatud küsimusi;
- tunneb ära õpitud sõnad ning väljendab ja mõistab neid;
- kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga;
- kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides;
- oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid;
- kõneleb õpitud sõnavara piires ning suudab algetada ja lõpetada vestlust;
- kasutab lihtsaid fraase ja lihtlauseid;
- oskab vastata küsimustele õpitud sõnavara piires;
- hääldab õpitud sõnu õigesti.

Järgnev periood (kuni koolimineku):

- mõistab etteloetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti sisu;
- tunneb ära uued õpitud sõnad, mõisted ja väljendid ning mõistab neid;
- saab aru baassõnavara ulatuses;
- räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel;
- teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu;
- vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi;
- osaleb õppes aktiivselt;

- valdab aktiivselt baassõnavara rutiintegevuste ja läbivõetud teemade ulatuses;
- suhtleb iga päev eakaaslaste ja täiskasvanutega eesti keeles ning osaleb aktiivselt mitmesugustes tegevustes ja mängudes;
- hääldab uusi õpitud sõnu õigesti;
- nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone.

9. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

Koostöö lastevanematega tugineb vastastikusel lugupidamisel, austusel, viisakusel, mõistmisel, usalduslikkusel, läbirääkimisel.

Koostöövormid:

- Hoolekogu
- Üldkoosolek
- Arenguestlused
- Igapäevavestlused
- Rühmade koosolekud
- Stendid
- Infolehed
- Rühmade listid
- Infokaustad igas rühmas
- Lastevanemate rahuoluküsitlused selgitamaks välja ootusi ja parendusvaldkondi
- Ühisüritused
- Nõustamine

Lasteaial on toimiv ja informatiivne kodulehekülg, kuhu edastame olulise informatsiooni. Paljudel rühmadel on loodud lastevanemate list, kuhu nad edastavad operatiivse info ja tekitavad mõttevahetusi erinevatel teemadel.

10. ÕPPEKAVA MUUTMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Lasteaia õppekava täiendatakse ja uuendatakse lähtuvalt analüüsist, kus kajastub, kuidas soodustab õppekava ning sellest lähtuv õppe ja kasvatustegevus lapse arengut, mängu ning õppimist. Õppekava rakendumise analüüs toimub kevadisel õppenõukogul ning vajadusel viiakse sisse muutused.